

VELLA KALPI

(Viencēliens pēc Rutku Tēva romāna motīviem)

Pēteris	Anna	Eks	Zviedrija
Andris	Rūta	Samsons	Polija
Ērmanis	Lēne	Rēbuss	Tauta

PIE RĪGAS VĀRTIEM SASKRIENAS POLIJA UN ZVIEDRIJA.

POLIJA. Ko es redzu?!

ZVIEDRIJA. Vai!... Nemaz tevi nepamanīju!... Kā tad nu iet?

POLIJA. Nesūdzos. Bet ko tu te ložņā ap Rīgas vārtiem?

ZVIEDRIJA. Atnācu apraudzīt ticības brāļus!

POLIJA. Baidos, ka tev te nav ko meklēt – neaizmirsti, ka Rīga ir poļu karaļa īpašums!

ZVIEDRIJA. Pagaidām!

POLIJA. Ak tad zviedru karalis atkal met actiņas uz šo te pusīti?

ZVIEDRIJA. Un kāpēc lai nemestu?

POLIJA. Labāk pasaki savam Gustavam Ādolfam, lai pat nemēģina savu deguntiņu Rīgas vārtos bāzt, jo ar degunu viņš izskatās daudz labāk!

ZVIEDRIJA. Dzīvosim – redzēsīm! Sveicini no manis karali Sigismundu un viņa brašo karavadoni panu Radzivilu! Gan tiksimies! (*PROM*)

POLIJA. Maita tāda!... (*PROM*)

PA RĪGAS VĀRTIEM IZNĀK VIRSMĀCĪTĀJS SAMSONS UN VIRSBIRĢERMEISTARS EKS.

SAMSONS. Nu tā, virsbirģermeistara kungs – te mēs varēsīm gan svaigu gaisu ieelpot, gan netraucēti pāris vārdus pārmīt...

EKS. Jā, virsmācītāja kungs?

SAMSONS. Vai jums jau zināms, ka zviedru karaspēks tuvojas Rīgai?

EKS. Protams, virsmācītāja kungs.

SAMSONS. Kā esat nolēmis rīkoties?

- EKS. Aizstāvēt Rīgu, protams.
- SAMSONS. Pret mūsu ticības brāļiem?
- EKS. Ko lai dara, ja esam zvērējuši uzticību Polijas karalim?
- SAMSONS. Polijas karalis ir tālu...
- EKS. Toties pāns Radzivils ar karaspēku jau esot ceļā uz šejieni!
- SAMSONS. Kamēr Radzivils ieradīsies, mēs jau pagūsim Rīgu atdot Zviedriem!
- EKS. Un ja nu Radzivils, atnācis, tomēr sakauj zviedrus? Man negribas tikt pakārtam kā nodevējam!
- SAMSONS. Rīga nenoturēsies pret Gustavu Ādolfu!
- EKS. Ja zviedri ieņems Rīgu kaujā – es tikai priecāšos! Bet pagaidām – vismaz jāizliekas, ka mēs rūpējamies par Rīgas aizsardzību, virsmācītāja kungs!

UZNĀK DANIELS RĒBUSS.

- RĒBUSS. Piedodiet, ka jūs traucēju, kungī!
- SAMSONS. Jūs patiešām mūs traucējat, Rēbus!
- RĒBUSS. Tūkstoškārt atvainojos, kungī, bet uzzinājis, ka Rīgai draud briesmas, es uzdrošinos piedāvāt savu necilo palīdzību tās aizstāvēšanai!
- EKS. Vai jūs sevi turat par tik lielisku karavīru?
- RĒBUSS. Protams nē, virsbirģermeistara kungs – bet jūs pats zināt par maniem panākumiem fizikā – zinātnei ir ko piedāvāt Rīgas aizstāvjiem!
- SAMSONS. Labāk priecājieties, ka jūs par savām burvestībām neesat vēl sadedzināts, Rēbus!
- RĒBUSS. Tās nav burvestības – tā ir zinātne, virsmācītāja kungs!
- SAMSONS. Par to atļausit spriest man, Rēbusa kungs! Turklāt parūpējieties, lai jūsu meita turas tālāk gan no manas Rūtas gan no virsbirģermeistara kunga Lēnes – mēs nevēlamies, ka caur viņu arī mūsu meitas tiktu samaitātas!
- RĒBUSS. Meitenes ir saradušas jau kopš bērnības, virsmācītāja kungs...
- SAMSONS. Tad ir pēdējais laiks viņas atradināt! Un ja Dievs gribēs – mēs noturēsim Rīgu arī bez jūsu vella rīku palīdzības! Bet ja negribēs – tad nav ko tam Kungam bārdā lēkt! Vai iesim, virsbirģermeistara kungs?
- EKS. Iesim, virsmācītāja kungs – nu jau mums abiem svaiga gaisa būs diezgan...
(*PROM AR SAMSONU*)
- RĒBUSS. Ak, Dievs! Kad gan vara un ideoloģija ieklausīsies arī zinātnes balsī?! (*PROM*)

PA RĪGAS VĀRTIEM, LAUZDAMS UN ĒZDAMS NO MILZU MAIZES KLAIPA, IZNĀK ĒRMANIS. VIŅAM PRETĪ – PĒTERIS UN ANDRIS.

PĒTERIS. Vai tu esi rīdzinieks, draugs?
ĒRMANIS. Tikpat kā – tepat, pāri Daugavai mitinos. Jūs gan, laikam, no tālienes nākdami?
PĒTERIS. No Kurzemes. Karakalpi esam. Nez, vai Rīgā mums abiem darbiņš atradīsies?
ĒRMANIS. Pašā laikā nākat! Rīgai zviedru karalis tuvojas! Rāte aizstāvjus pulcina!
(*NOLAUŽ KATRAM PA MAIZES GABALAM*) Bet uzēdiet pa priekšu – ar tukšu vēderu nav kaušanās!
PĒTERIS. Tencinām, draugs!
ANDRIS. Paldies!

PA RĪGAS VĀRTIEM IZNĀK EKS.

ĒRMANIS. Laba diena, virsbirģermeistara kungs!
EKS. Ā – sveiks, Ērmani! Nu, vai pieteicies jau Rīgas sargos, lielais izēdēj?
ĒRMANIS. Gribēju... bet tur man vairāk par divkāršu devu nesola... Kā lai ar pustukšu vēderu karo?... Ja mani kā piecus vīrus ēdinātu, tad es arī kā pieci vīri kautos!
EKS. Lai notiek – pateikšu, ka tevi jābaro par pieciem!
ĒRMANIS. Paldies virsbirģermeistara kungs – tad varat uzskatīt, ka Rīga ir glābta! Bet man te, rau – vēl divi karotāji līdzī!
EKS. Un cik tad tie apēd?
PĒTERIS. Mēs esam vienkārši karakalpi, virsbirģermeistara kungs – es – Pēteris – un tas mans biedrs Andris! Ja vajag – pāris dienas arī bez miega un ēšanas varam cīnīties!
EKS. Nu tad tik dodieties pēc ieročiem, vīri!
PĒTERIS. Mums ieroči pašiem savi!
ĒRMANIS. Un man, eku, labāk noderēs šis bomis!
EKS. Tad vismaz kādu lielgabalu sev paķeriet!
PĒTERIS. Par lielgabalu gan paldies, virsbirģermeistara kungs! (*PROM PA RĪGAS VĀRTIEM AR ANDRI UN ĒRMANI*)
EKS. Nu jau priekš ātras padošanās būs karotāju diezgan...
TAUTA. Uz bastioniem, varoņi! Zviedri nāk! Zviedri nāk!

EKS AIZIET IEKŠĀ PA RĪGAS VĀRTIEM, TRĪS VĪRI IZSTUMJ ĀRĀ LIELGABALU.

PĒTERIS. Pielādēt!
ĒRMANIS. Ir pielādēts!
PĒTERIS. Notēmēt!
ANDRIS. Ir notēmēts!

PĒTERIS. Uguni!
ĒRMANIS. Ir uguns!

LIELGABALS IZŠAUJ.

TAUTA. Trāpīts! Trāpīts!
PĒTERIS. Pielādēt!
ĒRMANIS. Ir pielādēts!
PĒTERIS. Notēmēt!
ANDRIS. Ir notēmēts!
PĒTERIS. Uguni!
ĒRMANIS. Ir uguns!

LIELGABALS IZŠAUJ.

TAUTA. Trāpīts! Trāpīts! Atkal trāpīts!
PĒTERIS. Mazliet pa labi!
ANDRIS. Ir – mazliet pa labi!
PĒTERIS. Pielādēt!
ĒRMANIS. Ir pielādēts!
PĒTERIS. Uguni!
ANDRIS. Ir uguns!

LIELGABALS IZŠAUJ.

TAUTA. Zviedri bēg! Zviedri bēg! Visa Rīga gaviļē!
ĒRMANIS. Tā... Nu var atkal ieēst!

UZNĀK RŪTA UN LĒNE.

LĒNE. Vai varoņi nebūs izsalkuši?
RŪTA. Mēs atnesām mazliet ēdamā...
ĒRMANIS. Pašā laikā! Tāds bads, ka nav vairs spēka pat lielgabala lodi pacelt!
LĒNE. Vai varoņi nebūs izslāpuši?
RŪTA. Mēs te atnesām mazliet dzeramā...

ĒRMANIS. Dodiet tik šurp! Tādas slāpes, ka vai visu Daugavu varētu izdzert!

LĒNE. Tā gan nedari, Ērmanīt – Daugava tak mūsu māmuļa!

RŪTA. Te būs miestīņš...

PĒTERIS un ANDRIS. Tencinām, daiļās jaunavas!

LĒNE. Vai varoņi nav ievainoti?

RŪTA. Mēs te atnesām pārsienamos...

PĒTERIS. Nē – vēl visi sveiki un veseli!

LĒNE un RŪTA. Ak! Paldies Dieviņam!

ANDRIS. Bet nekur jau tie ievainojumi nepaliks – gan arī zviedri mums kādreiz trāpīs!

LĒNE un RŪTA. Vai! Dievs nedod!

PĒTERIS. Rau – tāda kā rosība jau atkal zviedru no metnē manāma...

ANDRIS. Nāk šurp?

PĒTERIS. Tālu... Nevar lāga saskatīt...

RŪTA. Te noderētu Daniēla Rēbusa caurulīte...

LĒNE. Kā tad – caur to var visu tuvāk dabūt redzēt!

RŪTA. Mans tētiņš gan saka, ka tas esot vella rīks... bet ja tāds pie Rīgas aizstāvēšanas palīdzētu...

LĒNE. Noteikti palīdzētu! Mums Rēbusa Anna deva slepus caur to paskatīties!

ĒRMANIS. Ko tur daudz runāt – nesiet tik šurp! Rīgas aizstāvēšanai visi vella rīki ar Dieva palīgu par labu nāks!

LĒNE un RŪTA. Jau skrienam, varoņi (*PROM*)

ANDRIS. Kas tās bija?

ĒRMANIS. Rīgas jaunkundzes. Tā viena – tā drošākā – Lēne – man tīri labi patīk... Liekas, ka es šai arī... Bet, nez, vai mums tur kas sanāks... Tēvs nedos...

ANDRIS. Un kas tad ir viņas tēvs?

ĒRMANIS. Pats Rīgas virsbirģermeistars! Tas, kurš mums šo te lielgabalu pirmīt atvēlēja...

ANDRIS. Jā... tas varētu gan nedot... Bet tā otra?

ĒRMANIS. Tā otra? Rūta. Pēterbaznīcas virsmācītāja meita!

ANDRIS. Jā... tas jau ar, droši vien, nedos...

ĒRMANIS. Bet to man nemaz nevajag!

ANDRIS. Tev nevajag – bet man noderētu...

PĒTERIS. Beidziet nu par tiem meitiešiem, vīri – neaizmirstiet, ka tagad ir karš!

ĒRMANIS. Vai nu mazums karu te bijuši!... Bet katrs karš tomēr reiz beidzas... Kad munīcijas vai karotāju pietrūkst... vai ēdamā...

PA RĪGAS VĀRTIEM IZNĀK ANNA AR TĀLSKATI.

PĒTERIS. Ka tā tāda?...

ĒRMANIS. Kur tad?

PĒTERIS. Tur!... Tā jaunava!... Neapprakstāmi daiļā!...

ĒRMANIS. Ak tā?... Atradis brīnumu!... Tā ir tikai fiziķa Daniēla Rēbusa meita Anna!... Rādās, ka viņa mums ir to vella daiktu atnesusi!... Rādi nu šu, Anniņ!

ANNA. (*PIENĀK TUVĀK, SNIEDZ TĀLSKATI ĒRMANIM*). Lēne un Rūta teica, ka šis jums varot noderēt... Pašas aizgāja vēl pēc ēdamā...

ĒRMANIS. Jā – ēdamais jau nu arī trakoti noderēs! Bet šito – ej, parādi Pēterim – viņš mūsu kaprālis tomēr!...

ANNA. Lūdzu, kaprāļa kungs – paraugi, vai šis tev derēs!...

PĒTERIS. Nesauc mani par kaprāļa kungu – tev es gribētu būt vienkārši Pēteris...

ANNA. Labi... Pēter...

PĒTERIS. Un es tevi – vai drīkstu saukt vienkārši par Annu?

ANNA. Man jau cita vārda nemaz nav... Būšu laimīga, kaprāļa kungs... Pēter...

PĒTERIS. Anna...

ĒRMANIS. Ko jūs tur knosāties tik ilgi?! Labāk paskatieties, vai zviedri jau nenāk!

PĒTERIS (*PIELIEK TĀLSKATI PIE ACĪM*). Nāk! Nudien nāk! Un cik skaidri var saredzēt! Itin kā tepatās blakus būtu!...

TAUTA. Uz bastioniem, varoņi! Zviedri nāk! Zviedri nāk!

PĒTERIS. Pielādēt lielgabalu!

ĒRMANIS. Ir pielādēts!

PĒTERIS. Notēmēt!

ANDRIS. Ir notēmēts!

PĒTERIS. Uguni!

ANNA. Drīkst – es pielaidīšu?

PĒTERIS. Pielaid!

ANNA. Ir uguns!

LIELGABALS IZŠAUJ.

TAUTA. Trāpīts! Trāpīts!

PĒTERIS (*SKATĀS TĀLSKATĪ*). Tagad – mazliet pa kreisi!

ANDRIS. Ir – mazliet pa kreisi!

PĒTERIS. Pielādēt!

ĒRMANIS. Ir pielādēts!

PĒTERIS. Uguni!
ANNA. Ir uguns!

LIELGABALS IZŠAUJ.

TAUTA. Trāpīts! Trāpīts! Atkal trāpīts!
PĒTERIS (*SKATĀS TĀLSKATĪ*). Tagad – mazliet uz augšu!
ANDRIS. Ir – mazliet uz augšu!
PĒTERIS. Pielādēt!
ĒRMANIS. Ir pielādēts!
PĒTERIS. Uguni!
ANNA. Ir uguns!

LIELGABALS IZŠAUJ.

TAUTA. Zviedri bēg! Zviedri bēg! Visa Rīga gaviļē!
PĒTERIS (*SKATĀS TĀLSKATĪ*). Taisni biszāļu vezumā trāpījām... Nu tiem būs ilgi ko savējos lasīt....

UZNĀK LĒNE UN RŪTA.

LĒNE. Mēs te vēl mazliet ēdamā atnesām!
ĒRMANIS. Pašā laikā!
RŪTA. Un dzeramā!
ĒRMANIS. Vēl labāk!
LĒNE un RŪTA. Vai kāds nav ievainots?
ĒRMANIS un ANDRIS. Es!
LĒNE (*PIESKRIEN PIE ĒRMAŅA*) un RŪTA (*PIESKRIEN PIE ANDRA*). Kur tad?
ĒRMANIS un ANDRIS. Sirdī!
PĒTERIS. Tad pārsēji nelīdzēs! Savākt lielgabalu un atkāpties aiz vārtiem! Kamēr zviedri kritušos lasa, varēsīm atpūsties!
ĒRMANIS un ANDRIS. Ir – savākt lielgabalu! (*KOPĀ AR SAVĀM MEIČĀM AIZVĀC LIELGABALU*)
ANNA. Un tu, Pēter – vai neesi ievainots?
PĒTERIS. Esmu... un arī – sirdī... Bet tu?
ANNA. Es arī... turpat...

PĒTERIS. Tad iesim mēs arī atpūsties!...

ANNA. Iesim... (*PROM AR PĒTERI*)

IZNĀK EKS. SKATĀS UZ ZVIEDRU NOMETNES PUSI. PĒC BRĪŽA SAMSONS.

SAMSONS. Ko jūs te skatāties, virsbirģermeistara kungs?

EKS. Skatos, ka zviedriem ar Rīgas ieņemšanu tik labi vis nesokas, virsmācītāja kungs...

SAMSONS. Ja tie trīs vella kalpi vārtus nesargātu, tad zviedri jau sen būtu pilsētā!

EKS. Kāpēc vella kalpi?

SAMSONS. Vai tiešām jūs domājat, ka bez vella palīdzības trīs vīri spētu kaut mirkli pret visu Zviedrijas karaļa karaspēku noturēties? Uz sārta viņiem būtu īstā vieta!

EKS. Baidos, ka tauta mūs nesapratīs, virsmācītāja kungs. Tautai viņi ir varoņi nevis vella kalpi...

SAMSONS. Tad sūtīsim viņus izlūkos, virsbirģermeistara kungs! Pēc tam aizslēgsim Rīgas vārtus un atpakaļ šos vairs nelaidīsim! Kad šiem nebūs lielgabala – gan zviedri pāris mirkļos ar viņiem galā tiks!

EKS. Varam pamēģināt... Galu galā – arī poļi palīgā nesteidzas... Iesim, virsmācītāja kungs! (*PROM AR SAMSONU*)

PA VĀRTIEM IZNĀK PĒTERIS UN ANDRIS.

PĒTERIS. Rau – gar tiem krūmiem mēs varētu nemanīti līdz pašai zviedru nometnei tikt... Bet kur tad Ērmanis?

ANDRIS. Aizskrēja vēl pēc maizes klaipa. Tukšā dūšā izlūkos nevarot iet.

IZSTEIDZAS ĒRMANIS.

ĒRMANIS. Viss kārtībā – katram pa kukulim paķēru – ja jums būs par daudz – varēšu piepalīdzēt!

VĀRTI AIZVERAS, NOSKRAPST SLĒDZENE.

ĒRMANIS. Ei! Kāpēc jūs noslēdzāt vārtus?! Mēs tak drīz būsīm atpakaļ!

SAMSONS (*PĀR VĀRTIEM*). Nē – atpakaļ gan jūs vairs nenāksit, nolādētie vella kalpi!

ANDRIS. Mēs neesam vella kalpi – mēs esam Rīgas sargi!

SAMSONS. Rīgai nevajag tādus, kas ar vella burvestībām tās vārtus sargā!

PĒTERIS. Ar kara māku sargājam! Vellam te nav nekādas darīšanas!

SAMSONS. Bet kas par daiktu tev rokās?
PĒTERIS. Tas ir tālskatis! Zinātnisks izgudrojums, tu – tumsoni! To mums dižā fiziķa Daniēla Rēbusa meita Anna iedeval!
SAMSONS. Ak, Anna?! Labi, ka zinu! (*PROM*)
ĒRMANIS. Ei, virsmācītāj! Attopies taču!

UZNĀK ZVIEDRIJA.

ZVIEDRIJA. Viņš neattapsies. Ja jau reiz ir pasludinājis jūs par vella kalpiem, tad pie tā arī paliks!
ANDRIS. Kas tu tāda?
ZVIEDRIJA. Nāku zviedru karaļa uzdevumā jūs viņa dienestā aicināt!
PĒTERIS. To nevaram – esam zvērējuši Rīgai...
ZVIEDRIJA. Bet Rīga no jums atsakās!
PĒTERIS. Neko darīt – būs gūstā jāpadodas – bet pret Rīgu nekarosim.
ZVIEDRIJA. Labi – tad es zviedru karaļa vārdā jūs sagūstu. Ieročus varat paturēt. (*SAUC*)
Ei! Rīga! Atver vārtus!
EKS (*PABĀŽAS VIRS VĀRTIEM*). Kas to prasa?
ZVIEDRIJA. Zviedrijas karaļa vārdā! Jums vairs nav izredžu! Visi trīs varonīgie Rīgas sargi ir mūsu gūstā!
EKS. Tad gan ir ķeza! Atveriet vārtus!

UZSKRIEN POLIJA.

POLIJA. Pagaidiet! Poļu karaspēks pana Radzivila vadībā tūlīt būs klāt!
EKS (*ATVĒRDAMS VĀRTUS*). Par vēlu! Tik ilgi mēs vairs nenoturēsimies! (*ZVIEDRIJAI*)
Lūdzam nodot Rīgas atslēgas zviedru karalim Gustavam Ādolfam līdz ar sirsnīgiem sveicieniem no manis personiski!
SAMSONS (*PABĀŽAS*). Un no manis arī!
POLIJA. Nodevēji! Jūs abi tiksit pakārti, kad pans Radzivils atgūs Rīgu! (*PROM*)
SAMSONS. Viss Dieva rokās...
EKS. Un zviedru karaļa... Cerams, ka viņš nekavēsies ienākt Rīgā?
ZVIEDRIJA. Viņa majestātei Gustavam Ādolfam, diemžēl, ir steidzami jāatgriežas dzimtenē – lai papildinātu šo brašuļu izretināto karaspēku. Pēc tam viņš noteikti apciemots jūsu – nu jau mūsu – skaisto pilsētu Rīgu!
EKS un SAMSONS. Bet mēs?
ZVIEDRIJA. Jūs tikmēr aizstāvēsiet Rīgu pret poļiem!
EKS un SAMSONS. Ar kādiem spēkiem?!

ZVIEDRIJA (*VELLA KALPIEM*). Vai tagad – kad Rīga ir zviedru karaļa īpašums – jūs esat ar mieru nākt Gustava Ādolfa kalpībā?

VELLA KALPI. Tagad – jā!

ZVIEDRIJA. Ļoti labi – zviedrijas karaļa vārdā sargāšiet Rīgu no poļiem!

SAMSONS. Viņi?! Vella kalpi?!

EKS. Vai tev labāk patiktu karāties poļu cilpā?

ZVIEDRIJA. Redzu, ka esam sarunājuši – visu labu, kungi! Veiksmi kaujas laukā!

VELLA KALPI. Tencinām!

ZVIEDRIJA PROM.

TAUTA. Uz bastioniem, varoņi! Poļi nāk! Poļi nāk!

EKS. Aizbultēt vārtus!

ĒRMANIS. Bet mēs?!

EKS. Jūs cīnieties! Kad būšiet sakāvuši poļus, mēs jums atvērsim!

ANDRIS. Bet lielgabals?!

EKS. Nepaspēsīm izvilkt – poļi var ielauzties pilsētā! (*NOZŪD*)

PĒTERIS. Nu tad nāksies cīnīties ar zobeniem...

ĒRMANIS. Es, eku, labāk ar šito bomi!

ANDRIS. Cik viņu ir?

PĒTERIS (*SKATĀS TĀLSKATĪ*). Kādi trīssimt tūkstoši būs...

ĒRMANIS. Tad labi, ka ēdamais tepat pie rokas...

TAUTA. Poļi nāk! Poļi nāk! Laiks ir niknu kauju sākt!

PĒTERIS. Nu tik pie darba!

VELLA KALPI CĪNĀS.

TAUTA. Poļi krīt! Poļi krīt! Vella kalpi poļus sit!

ANDRIS. Es esmu ievainots!... Cik viņu tur vēl ir?!...

PĒTERIS (*CĪNĪDAMIES SKATĀS TĀLSKATĪ*). Vēl kādi divsimt tūkstoši!...

ĒRMANIS (*NOKOZDAMS NO KLAIPA*). Turamies!

PĒTERIS AR ĒRMANI CĪNĀS.

TAUTA. Poļi atkal simtiem krīt! Vella kalpi poļus sit!

PĒTERIS. Es arī esmu ievainots!... (*PAKRĪTIS SKATĀS TĀLSKATĪ*) Vēl tikai simt tūkstoši palikuši!... Vai pievārēsi tos, Ērman?

ĒRMANIS (*NOKOZDAMS NO KLAIPA*). Centīšos!

ĒRMANIS CĪNĀS VIENS PATS.

TAUTA. Tūkstošiem jau poļi krīt – Ērmanis viens pats tos sit!

ĒRMANIS. Au!... Mani arī ievainoja!...

PĒTERIS (*SKATĀS TĀLSKATĪ*). Turies!... Vēl tikai desmit palikuši!

ĒRMANIS. Nevaru... (*PAKRĪT*)

TAUTA. Šausmu skats! Šausmu skats! Poļi arvien tuvāk nāk!

ATVERAS RĪGAS VĀRTI, PA TIEM LĒNE UN RŪTA IZSTUMJ LIELGABALU.

LĒNE. Uguni!

RŪTA. Ir uguns!

LIELGABALS IZŠAUJ.

LĒNE un RŪTA. Trāpījām?

PĒTERIS (*SKATĀS TĀLSKATĪ*). Deviņi uz vietas pagalam... Viens vēl palicis... Tas bēg...

TAUTA. Polis bēg! Polis bēg! Visa Rīga gaviļē!

RŪTA. Jūs esat ievainoti!...

ĒRMANIS. Nieks vien ir... ja tikai dabūtu ko ieēst...

LĒNE. Guliet! Necelieties! Mēs tūlīt pārsiesim jūsu brūces! (*KOPĀ AR RŪTU METAS PIE DARBA*)

PĒTERIS. Bet kur ir Anna?!

LĒNE. Annu Rūtas tēvs virsmācītājs Samsons kā raganu apsūdzējis...

RŪTA. Bet Lēnes tēvs virsbirģermeistars Eks Annu cietumā iemeta un jau pavēlēja kraut sārta!...

PĒTERIS. Nu viņi man dabūs!

LĒNE. Pagaidi! Ļauj, lai mēs tavus ievainojumus pārsienam! (*KOPĀ AR RŪTU STEIDZ PĀRSIET PĒTERI*)

TAUTA. Nesiet malku! Kuriet sārta! Raganu lai dedzinātu!

UZNĀK EKS UN SAMSONS.

SAMSONS. Rūta!

EKS. Lēne!

ABI. Ko jūs te darāt?!

VELLA KALPI. Bet ko jūs tur darāt?! (*SAGRĀBJ SAMSONU*)

EKS. Ko tas nozīmē?!

SAMSONS. Tūlīt laidiet vaļā, salašņas!

ĒRMANIS. Nu, nu, virsmācītāja kungs – Rīgas sargus jūs par salašņām gan labāk nesauciet!

ANDRIS. Un jūs, virsbirģermeistara kungs, pasteidzieties mums atdot Annu!

PĒTERIS. Ja jums tomēr ienāktu prātā meiteni sadedzināt, tad ziniet – mēs, savukārt, sadedzināsim virsmācītāja kungu!

EKS. Nu, virsmācītāj – ko darīsim?

SAMSONS. Virsmācītājs tomēr ir vērtīgāks par raganu – lai viņi pievāc to skuķi!

EKS. Sarunājuši! (*AIZIET UN ATGRIEŽAS AR ANNU*)

ANNA. Pēter! (*METAS PIE PĒTERA*)

PĒTERIS (*APSKAUJ ANNU*). Anna!...

EKS un SAMSONS (*MEITĀM*). Bet ko jūs abas – ātri uz mājām!

LĒNE. Ne tik strauji!

RŪTA. Mēs paliksim šeit!

LĒNE. Es – pie sava Ērmaņa!

RŪTA. Un es – pie sava Andra!

SAMSONS. Nē – jūs paklausieties tikai!

EKS. Pie prastiem kalpiem?!

UZNĀK ZVIEDRIJA.

ZVIEDRIJA. Par izciliem nopelniem kaujās pret poļiem karakalpi Pēteris, Andris un Ērmanis tiek iecelti Zviedrijas muižnieku kārtā!

UZNĀK POLIJA.

POLIJA. Par izciliem nopelniem kaujās pret zviedriem – neaizmirsīsim, ka tos viņi vispirms sakāva! – karakalpi Pēteris, Andris un Ērmanis tiek iecelti Polijas muižnieku kārtā!

EKS un SAMSONS. Tad gan – tad dodam jums savu svētību mīļie bērni!

UZNĀK RĒBUSS.

RĒBUSS. Un saņemiet arī manējo!

ANNA. Tēt!...

ZVIEDRIJA (*POLIJAI*). Un tu ceri, ka tagad viņi karos par tavu Zigismundu?

POLIJA. Vai tu esi tik ļoti pārliecināta, ka viņi mūžam cīnīsies par tavu Gustavu Ādolfu?

RĒBUSS. Nē – viņi vienmēr paliks uzticami Rīgas aizstāvji!

ĒRMANIS. Piedošanu!

ANDRIS. Mēs vairs ne par vienu necīnīsimies!

PĒTERIS. Mēs tagad precēsimies!

VELLA KALPI. Bet Rīgu lai aizstāv virsbirģermeistars ar virsmācītāju!

RĒBUSS. Nebaidieties, kungi – es jums palīdzēšu – lai ideoloģija, vara un zinātne beidzot būtu vienotas!

TAUTA. Un tauta arī! Kāzas būs! Kāzas būs! Tagad visi sauksim – rūgts!

VISI. Rūgts!

PĀRI BUČOJAS.